

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Природничий факультет
Кафедра біології та методики її викладання

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

**з теми: «АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ОЗЕЛЕНЕННЯ
ІНТЕР'ЄРУ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ
НА ПРИКЛАДІ КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО»**

Виконала: студентка Biolb1-M17 групи
напряму підготовки 014.05 Середня освіта
(Біологія)
Гринишина Оксана Василівна

Керівник:
Григорчук І.Д., кандидат біологічних наук,
доцент кафедри біології та методики її
викладання

Рецензент:
Любінська Л.Г., доктор біологічних наук,
професор, завідувач кафедри біології та методики
її викладання

м. Кам'янець-Подільський – 2018 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	5
1.1. Історія кімнатного квітникарства	5
1.2. Декоративні рослини для внутрішнього озеленення	7
1.3. Способи озеленення приміщень та правила догляду за рослинами.....	10
1.4. Вплив рослин на навчальне середовище.....	15
1.4.1. Вплив рослин на шум.....	15
1.4.2. Вплив рослин на вологість повітря.....	15
1.4.3. Вплив рослин на якість повітря.....	16
1.4.4. Виховна та навчальна функції рослин у загальноосвітніх навчальних зкладах	17
1.5. Рекомендований список кімнатних рослин для озеленення загальноосвітніх навчальних закладів.....	18
РОЗДІЛ 2. ОБ'ЄКТ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	21
2.1. Загальноосвітні навчальні заклади м. Кам'янця-Подільського.....	21
2.2. Методи дослідження.....	22
2.3. Техніка безпеки під час проведення досліджень.....	22
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ.....	26
3.1. Аналіз сучасного стану озеленення інтер'єру загальноосвітніх навчальних закладів на прикладі м. Кам'янця-Подільського	26
3.2. Методи використання кімнатних рослин при поясненні навчального матеріалу з біології.....	50
3.2.1. Можливості використання рослин кабінету біології в навчаль- ному процесі.....	52
ВИСНОВКИ.....	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59

ВСТУП

Актуальність теми. Озеленення в сучасному стилі покликане стати однією з ланок у загальній системі виховання. Квіти в навчальному закладі є не лише прикрасою класів, лабораторій, кабінетів, не лише приваблюють зір, а й створюють здорові, гігієнічні умови для дітей і допомагають виховувати їх.

Більшу частину року навчально-виховний процес у закладах освіти здійснюється в приміщенні, тому необхідно його прикрасити квітами. Рослини виконують естетичну, виховну, пізнавальну та санітарно-гігієнічну роль. Багато з них можуть бути натуральними експонатами на заняттях з природи у дошкільних закладах, уроках ботаніки, загальної біології, географії при вивченні рослин різних зон земної кулі у школах, гімназіях та ліцеях.

Метою нашої роботи є аналіз сучасного стану озеленення інтер'єру загальноосвітніх навчальних закладів на прикладі міста Кам'янець-Подільського

Завданнями роботи є :

1. Аналіз історії розвитку внутрішнього озеленення приміщень.
2. З'ясувати вплив рослин на навчальне середовище.
3. Проаналізувати сучасний стан озеленення інтер'єру загальноосвітніх навчальних закладів на прикладі м. Кам'янця-Подільського.
4. З'ясувати можливості застосування кімнатних рослин в навчальному процесі.

Об'єктом роботи є інтер'єр загальноосвітніх навчальних закладів.

Предметом роботи є озеленення інтер'єру загальноосвітніх навчальних закладів на прикладі м. Кам'янця-Подільського.

Методи дослідження. У роботі використано методи теоретичного аналізу, порівняння, систематизації, узагальнення теоретичних та особистих спостережень.

Наукова новизна роботи. Вперше проаналізовано використання рослин для озеленення інтер'єру загальноосвітніх навчальних закладів в м. Кам'янці-Подільському.

Апробація роботи. Результати даної роботи були представлені на науковій конференції студентів та магістрантів за результатами НДР у 2017-2018 рр. (Кам'янець-Подільський, 2018 р).

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

ВИСНОВКИ

1. Історія кімнатного квітникарства бере свій початок з глибокої старовини: людині завжди хотілося мати поряд з собою красиві рослини, що прикрашають його будинок. Поняття "кімнатна рослина" існує з моменту, коли людина здогадалася кинути насіння не на полі, а в горщик із землею. Першими видатними колекціонерами рослин були солдати єгипетського фараона Тотмеса III (3,5 тис. років назад).
2. До найбільш поширених рослин, що використовувалися в озелененні інтер'єру в найдавніші часи відносяться: Акант (*Acanthus*), Лотос (*Nelumbo*), Папірус (*Cyperus papyrus*), Хміль (*Humulus*), Лавр (*Laurus*), Виноградна лоза (*Vitis*), Плющ (*Hedera*), Дуб (*Quercus*).
3. У системі заходів поліпшення навчального середовища велике значення має підбір оздоровчої флори, яка сприяє нормалізації складу повітря, зняттю нервово-емоційної та зорової втоми, естетичному оформленню інтер'єру. Кімнатні рослини у приміщеннях покращують мікроклімат, виділяють леткі речовини (фітонциди), які згубно діють на хвороботворні мікроорганізми. Правильно підібрані та розміщені рослини позитивно впливають на дорослих і дітей, надають приміщенню своєрідного колориту і створюють комфорт. Підбираючи кімнатні рослини для шкільних приміщень, слід дотримуватись таких критеріїв: 1) запах рослин не може бути сильним, відволікаючим; 2) рослини не повинні спричиняти алергічну реакцію; 3) рослини не мають закривати проходи, затемняти вікна чи світильники.
4. Результати дослідження показали, що найбільш розповсюдженими видами рослин, що використовуються в озелененні шкільних приміщень є: Спатифілум Шопен (*Spathiphyllum Chopin*), Гібіскус китайський, або китайська троянда (*Hibiscus rosa-sinensis*), Монстера (*Monstera*),

Бегонія металева (*Begonia metallica*), Традесканція покривальчаста (*Tradescantia spathacea*), Герань (*Geranium*), Хлорофітум хохлатий (*Chlorophytum comosum*), Толстянка древовидна (*Crassula arborescens*), Цикламен (*Cyclamen*), Сансевієрія (*Sansevieria*), Пеперомія туполиста (*Peperomia obtusifolia*), Шлюмбергера Каутського (*Schlumbergera kautskyi*), Молочай трикутний (*Euphorbia Trigona*), Молочай біложилковий (*Euphorbia leuconeura*), Молочай прекрасний (*Euphorbia milii*), Нефролепіс (*Nephrolepis*), Каланхое (*Kalanchoe*), Фіалка (*Viola*).

5. Більшість шкіл є добре озелениними, та на жаль у кабінетах які не стосуються природничого напрямку, вазонів дуже мало або взагалі немає, тому хочеться порекомендувати усім школам озеленити кабінети: фізики, хімії математики та історії. Також у загальноосвітній школі № 7 необхідно розмістити рослини на коридорі, оскільки це дасть змогу учням знаходитися у стані сокою та гармонією зі світом природи.
6. Робота з кімнатними рослинами дає змогу вчителю біології ознайомити учнів з різноманітністю кімнатних рослин та їхньою будовою, навчити школярів визначати правильну наукову назву рослин, дати знання про анатомічні, морфологічні і фізіологічні особливості рослин різних екологічних груп, організувати дослідницьку роботу школярів, спостереження з метою виявлення залежності умов зростання кімнатних рослин від їхнього еколого-географічного походження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонов Н.В., Иванова И.А., Мамонов Е.В. Декоративное садоводство. – М.: Колос, 2000. – 320 с.
2. Аксенова Н.А., Фролов Л.А. Деревья для садоводства и озеленения / Н.А. Аксенова, Л.А. Фролова. – М.: МГУ, 1989. – 155с.
3. Алнев Э. А., Гриль Л. С. Овощеводство и цветоводство защищенного грунта / Э. А. Алнев, Л.С. Гриль . – К.: «Урожай», 1990.
4. Анисимова Л.Б. Экологический мониторинг зеленых насаждений как условие устойчивого развития урбоэкосистемы. Проблемы озеленения крупных городов: Материалы 10-й конференции. – М., 2007. – С. 82-83.
5. Атлас однолетних садовых растений. Популярне виды и сорта. – М.: «Эксмо», 2005.
6. Бабин Б.М. «Кімнатні декоративно-лиственные рослины»/ Б.М. Бабин. – К.: «Миринда», 2000. – 150с.
7. Богатырева Н. И. Цветы вокруг нас/ Н.И. Богатырева. – Ижевск, 1994.
8. Буюн Л.И. Комнатные растения в интерьере / Л.И. Буюн. – К.: «Юнивест Маркетинг», 2001.
9. Воронцов В.В. Комнатные растения/ В.В. Воронцов. – М., «Фитон+», 2000.
10. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: підручник / М.П. Гандзюк, Є.П. Желібо, М.О. Халімовський. – К.: Каравела, 2011. – 384 с.
11. Герасимов С. О., Журавлев М. И. Комнатное цветоводство / С.О. Герасимов, М.И. Журавлев. – М.: «Нива России», 1992. Там де 14
12. Гродзинский А.М. Проблемы биосферы и фитонциды / А.М. Гродзинский. – Киев, 1975. – С. 32-39.
13. Гуцко А.В. Непрерывное экологическое образование. Биология в школе / А.В. Гуцко ,1996, №3, С.41-42.

14. Демидов А.С., Коровин С.Е. Эколого-географические аспекты интерьерного озеленения, выпуск 136/ А.С Демидов, С.Е. Коровин. – Москва: Наука, 1952. – С.70-73.
15. Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <https://pedpresa.ua/wp-content/uploads/2017/08/derzstan.pdf>
16. Догляд за виткими рослинами [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://sadukrroy.ru/korisni-poradi/8865-rozgljanemo-jak-pravilno-organizuvati-dogljad-za.html>
17. Догляд за традесканцією [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL:<http://medukpro.ru/korisni-vlastivosti/17673-tradeskancija-korisni-vlastivosti.html>
18. Дьяченко А. Д. Цветы в нашем саду/ А.Д. Дьяченко. – Киев: «Урожай», 1989.
19. Интерьер & дизайн. Журнал – Издательство ОВА-Пресс, №10/1997 .
20. Енциклопедія кімнатних рослин [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <https://leplants.ru>
21. Зверева И.Д. Общая методика преподавания биологии / И.Д. Зверева. – М.: Просвещение, 1985. – 191 с.
22. Казаринова Н.В., Ткаченко К.Г. Эмоционально-эстетические особенности медицинского фитодизайна. Курортные ведомости / Н.В. Казаринова, К.Г. Ткаченко. – М., 2004, 3(24).
23. Капранова Н.Н. Комнатные растения в интерьере/ Н.Н. Капранова. – М.,1989, С. 26-36.
24. Катус Е.Н. Эколого-биологические особенности жизнедеятельности растений в условиях интерьеров / Е.Н. Катус. - Минск: Наука и техника, 1984. –120 с.

25. Кирильчик Л.А. Декоративные растения и композиции / Л.А. Кирильчик. – Минск: Полымя, 1981. – 105 с.
26. Киселева Н.С. Анатомия и морфология растений / Н.С Киселева. – Минск, 1976.
27. Клаус К. 300 растений для дома и офиса / К. Клаус. – Феникс, 2002 .
28. Комнатные растения Сборник. – АСТ, ТОО «Внешсигма», 2000 .
29. Корисні властивості Бегонії [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://medukpro.ru/korisni-vlastivosti/17569-begonija-korisni-vlastivosti.html>
30. Корисні властивості герані [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://vidpoviday.com/geran-korist-i-korisni-vlastivosti>
31. Корисні властивості гібіскуса [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://vidpoviday.com/gibiskus-korist-i-korisni-vlastivosti-gibiskusa>
32. Корисні властивості драцени [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://medukpro.ru/korisni-vlastivosti/17497-dracena-korisni-vlastivosti.html>
33. Користь від сатифілума [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://kakotvet.com/biznes/insha-biznes/16452-korist-vid-spatifiluma.html>
34. Користь і шкода Фікуса бенджаміна [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://emuna.com.ua/kory-st-i-shkoda-fikusa-bendzhamina.html>
35. Кудрявцеву Д.Б., Петренко Н. А. Как вырастить цветы / Д.Б. Кудрявцеву, Н.А. Петренко. – М. «Просвещение», 1993.
36. Лукьянов А.В. Комнатное цветоводство / А.В. Лукьянов. – М.: «Знание» 1992.
37. Лучник А.Н. Энциклопедия декоративных растений умеренной зоны/А.Н. Лучник. – М.: Институт технологических исследований, 1997.– 464с.

38. Мак-Кой П. Комнатные растения: энциклопедия/ П. Мак-Кой. – М.: Росмен, 1998.
39. Манорик Л., Клименко С. Довідник юнната/ Л. Манорик Л., С. Клименко. – Хмельницький, 1996.
40. Матвеев М.Д. , Колодій В. А. , Соболев В. І. Методика навчання біології : навч. посіб / М.Д. Матвеев, В. А. Колодій, В. І. Соболев– Кам-Под.: Медобори., 2011. – 287 с.
41. Молочай: корисні властивості [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://animalukr.ru/shkidniki/9571-molochaj-korist-i-shkoda.html>
42. Новикова Г.А. Фитодизайн и возможности его использования в школе // Проблемы озеленения: градостроительные, экологические, санитарно-гигиенические аспекты: тезисы докладов научно-практической конференции 16-17 марта 1995 года, Волгоград, 1995. – С.43-44.
43. Особливості вирощування паперомії [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://medukpro.ru/korisni-vlastivosti/16834-peperomija-korisni-vlastivosti.html>
44. Організація і зміст теколого-натуралістичної та дослідницької роботи з учнями і юннатами на шкільних навчально-дослідних земельних ділянках. Навчально-методичний посібник. – Хмельницький – 2000.
45. Паланчан А.И. Составные части зеленого строительства Молдовы: состояние и перспективы. Интродукция растений и озеленение/ Паланчан А.И. . –К.: «Штиинца»,1990г. – С.82-87.
46. Поради для утримання Сансевієрії [Електрон. Ресурс] // Режим доступу до ресурсу: URL: <http://ped-kopilka.com.ua/raznoe/cvety-v-dome/poleznye-svoistva-sanseviery.html>
47. Приходько С.М. Цілюща флора у вашій кімнаті/ С.М. Приходько. – К.: «Наукова думка»,1990.

48. Приходько С.Н., Михайловська М.В. Приусадебное цветоводство/ С.Н. Приходько, М.В. Михайловська. – К.: «Урожай», 1991.
49. Рэворт Д., Берри С. Аранжировка цветов/ Д. Рэворт, С. Берри, - 2000.
50. Рошаль И.В. Азбука цветов/ И.В. Рошаль. – «Кристал», 1996.
51. Садовод [Электрон. Ресурс] // Режим доступа до ресурсу: URL: <http://sadoviukr.ru/kviti/dekorativno-listjani/3754-hlorofitum-korist-dlja-budinku.html>
52. Снежко В.В., Чхартишвили Н.К. Озеленение интерьера/ В.В. Снежко, Н.К. Чхартишвили. – Киев, 1990г.– С.80
53. Снежко В.В. Некоторые вопросы фитодизайна. Биолого-экологические особенности интродуцированных растений/ В.В. Снежко.– Киев: Наукова думка,1985. – С.100-103.
54. Ткаченко К.Г., Потекушина И.В. Фитонцидная активность растений, используемых при создании фитотерапевтических помещений/ Фитонциды. Бактериальные болезни растений: Матер.Конфер. Киев, 1990, с. 66.
55. Трайтак Д. И. Практическая направленность обучения ботаники/ Д.И. Трайтак.– М.: Просвещение, 1977. – 272с.
56. Тхагапсоев Х.Г. Дизайн как феномен культуры и образования/ Х.Г. Тхагапсоев.– Н., 1997. – 40с.
57. Филин В.А. Видеоэкология: что для глаза хорошо, а что плохо/ В.А. Филин. – Москва: МЦ «Видеоэкология», 1997. – 320с.
58. Фридман Л.М., Кулагина И.Ю. Психологический справочник учителя/ Л.М. Фридман, И.Ю. Кулагина. – М.: Издательство «Совершенство», 1998. – 432 с.
59. Характеристика Каланхое [Электрон. Ресурс] // Режим доступа до ресурсу: URL: <http://leplants.ru/kalanchoe/>
60. Хессайон Д.Г. Все о комнатных растениях/ Д.Г. Хессайон. – Д - М.: «Кладезь-Букс», 2006 .

61. Чуб В.В., Лезина К.Д. Мир комнатных растений. Полная энциклопедия/
В.В Чуб, К.Д. Дезина. – М.: «Эксмо», 2006.
62. Юдина И.А. Комнатное цветоводство/ И.А. Юдина, – 2002 .